CZU: 336.71:005.334:347.739 https://doi.org/10.59295/dnwe2025.44

ASSESSMENT AND MANAGEMENT OF LIQUIDITY RISK OF COMMERCIAL BANKS

Andrei MULIC
Moldova State University, 60 Alexei Mateevici, Chisinău, Republic of Moldova
andrei.mulic@usm.md
ORCID iD: 0000-0001-6207-1216

Victoria SCUTELNIC-CIBOTARI
Moldova State University, 60 Alexei Mateevici, Chisinău, Republic of Moldova
scutelnikviki@gmail.com
ORCID iD: 0009-0006-9624-5601

Irina-Ștefana CIBOTARIU
Stefan cel Mare University of Suceava, 13 Universitatii Str., 720229, Suceava, Romania
irina.cibotariu@usm.ro
ORCID iD: 0009-0008-2881-3229

The purpose of the article: *is to analyze and evaluate how financial institutions manage resources to maintain operational stability and prevent liquidity risk, with an emphasis on identifying productive methods to correctly manage risk.*

Methodology*: The research employed various scientific methods and analytical tools, such as comparative analysis, tabular representation, and graphical techniques, to investigate economic processes.These means allowed to analyze the investigated problems in more depth.*

Conclusions: *liquidity management has a critical aspect, that of maintaining a balance between the need to have sufficient financial resources for daily operations and to use funds in a productive way to generate profit. The topic addressed is an essential topic in the banking world, because liquidity is vital for the efficient functioning of banking institutions.*

The originality *of the research lies in explaining the concept of liquidity, describing the management stages, assessing risks according to the regulations of commercial banks and quantitative and qualitative analysis. The data are collected from the financial reports of the Central Bank, Moldinconbank S.A., regulations and sources. The analysis focuses on market instruments for liquidity management and the recommendations formulated, which can be consulted in the management of liquidity risk.*

Keywords: *active operations, passive operations, liquidity, liquidity risk, management, techniques.*
JEL Classifications : G21, G32, E58

INTRODUCERE

Lichiditatea bancară are un rol premordial în domeniul bancar,având un impact semnificativ asupra stabilității economice și a încrederii în sistemul bancar. În esență,lichiditatea este indicatorul,care ne indică capacitatea băncii de a-și onora toate datoriile pe termen scurt prin valorificarea tuturor activelor. Riscul de lichiditatea pentru bancă este un sistem de alarmă,deoarece poate exprima probabilitatea pierderii capacității de finanțare a operațiunilor curente ,acest aspect are o importanță majoră pentru bancă.Indicatorul de lichiditate ne oferă informația atât despre un nivel insuficient și aceasta poate duce la dereglări economice în micșorarea numerarului,și un nivel excesiv de lichiditate ce duce la scăderea activelor și la performanțe financiare slabe.

Gestionarea lichidității are un aspect critic,acela de a menține un echilibru între necesitatea de a avea suficiente resurse financiare pentru operațiunile zilnice și de a utiliza fondurile într-un mod productiv pentru a genera profit.Tema abordată este un subiect esențial în lumea bancară,pentru că lichiditatea este vitală pentru funcționarea eficientă a instituțiilor bancare.

Monitorizarea managementului lichidității presupune:

Raportări periodice ca fiecare activitate bancară are nevoie de efectuarea periodică a rapoartelor,pentru a stabili nivelurile de lichiditate ,structura și evoluția în timp.Analiza de fluxuri de numerar constant pentru o monitorizare eficientă este nevoie de a supraveghea fluxurile de numerar pentru a identifica tendințele și care ar fi urmările viitoare..Evaluarea structurii portofoliului pentru o situație pozitivă este nevoie de analiza frecventă a portofoliului de active,deoarece ea asigură o eficiență în cadrul băncii.Compararea cu obiectivele strategice aceasta presupune de a aprecia nivelurile de lichiditate și de a analiza obiectivele strategice ale băncii.

Simulări de lichiditate și teste de stres este nevoie de efectuat periodic teste pentru a evalua rezistența băncii în fața scenariilor dificile și de a identifica punctele slabe.

Evaluarea performanței analiza periodică a performanțelor pentru a examina instrumentele și de a contribui la creșteri rentabile.

Monitorizarea ratei dobânzii este nevoie de monitorizat constant rata dobânzii,pentru că în caz de de schimbări să fie implimentate diferite strategii.

Gestionarea eficientă a creanțelor și a examina creanțele și obligațiunile pentru a asigura o colectare eficientă

Evaluarea planurilor de urgență este nevoie de a evalua periodic planurile de urgență,pentru a aprecia la ce nivel se află instituția financiară și care este situația planului în cazuri citice.

Actualizări ale politicilor aceasta presupune proceduri de gestionare a lichidității în cadrul băncii în funcție de schimbările în mediu.

Un management eficient poate identifica punctele forte și slabe în cadrul gestiunii instituții bancare și poate interveni la timp în situațiile de criză și poate răspunde corespunzător la schimbările de pe piață.

MATERIAL ȘI METODĂ

Conform Legii Nr. 548 din 21-07-1995 noțiunea de bancă este tratată astfel: "Banca este o instituție financiară care acceptă de la persoane fizice sau juridice depozite sau echivalente ale acestora, transferabile prin diferite instrumente de plată, și care utilizează aceste mijloace integral sau parțial pentru a acorda credite sau a face investiții pe propriul cont și risc „ (Legea nr. 575-XV, 2003).

Lichiditatea fiind capacitatea băncii de a plasa în active și de a asigura în orice moment onorarea la scadență a obligațiunilor sale de plata (Banca Națională a Moldovei, 1997).

În opinia lui Roșca lichiditatea bancară este capacitatea băncii comerciale de a face față în orice moment,solicitările clienților lor privind restituirea depozitelor (Roșca, 1996).

Fluxul de numerar bancar este capacitatea băncilor de a-și onora obligațiunile în orice moment,atât asumate în numele clienților cât și în nume propriu.Băncile trebuie să aibă un nivel minim de rezerve,deoarece în situațiile de risc să se moblizeze rapid pentru a asigura o performanță pozitivă ,pentru a preveni situațiile de insolvabilitate,care este cea mai grea etapă de gestionare în sistemul bancar. O bancă comercială are scop să obțină câștig estimat și suplimentar din principalele sale activități, oferind clienților o gamă largă de produse și servicii financiare (Basno & Dardac, 2002).

Politica de gestionare a lichidității conform normelor BNM: (Banca Națională a Moldovei, 1997)

- Băncile trebuie să dispună de un plan de gestiune a lichidității ,pentru a monitoriza și menține un nivel suficient de lichiditate,dar să nu fie mai mic decât coeficientul stabilit de BNM.
- Procedurile și instrucțiunile interne trebuie să prevadă din timp de către conducerea băncii în vederea luării deciziilor corespunzătoare privin gestionarea lichidității. Gestionarea este etapa primordială în analiza asupra lichidității
- Controlul personal trebuie efectuat periodic,aceasta include monitorizarea lucrătorilor, dacă ei activează conform procedurilor și asigură îndeplinirea obiectivelor stabilite.Orice etapă trebuie de gestionat,deoarece fiecare informație poate contribui la îmbunătățirea situației economice.

Pentru un management eficient a unei instituții financiare ,este nevoie de planificare riguroasă a schimbărilor,pentru a preveni riscul de lichiditate,Toate instututiile bancare se angajează în

operațiuni de intermidiere atrăgând resurse pe termen scurt și plasând acestea pe termen lung.În consecință ,se vor afla într-o potențială poziție de non lichiditate,Pentru a avea necesarul de lichiditate trebuie de dezvoltat strategii care ar implementa o dezvoltare durabilă.Banca se consideră lichidă,atunci când poate să-și asigure obligațiunile în orice moment.

Unele cauze care duc apariția riscului de lichiditate ,pot distinge: (Manolescu, 2006)

- Riscul de lichiditate cauzat de nesincronizare în timp-acest risc este cauzat de necorelarea între active și pasive ,și aceasta poate să genereze lichiditatea,pentru că nu este o gestiune în cadrul băncii.Este important de analizat acest risc prin supravegherea atentă a structurii temporale a activelor și pasivelor,depozitele atrase pe o perioadă mai scurtă de timp în timp ce creditele sunt acordate pe o perioadă mai îndelungată.
- Riscul de lichiditate neprevăzut acest risc deseori este apariției unei gestiuni neeficiente,care este determinat de evenimentele viitoare .Acesta poate să apară în cadrul retragerilor masive de fonduri,pierderi neașteptate,pentru a gestiona acest risc este nevoaie de a se efectua evaluări periodice.

REZULTATE ȘI DISCUȚII

În ceea ce privește gestionarea riscului de lichiditate legat de depozite sunt esențiale pentru menținerea stabilității financiare și a încrederii clienților.În contextul depozitelor obiectivele băncii includ următoarele:

- Menținerea unui raport sănătos
- Diversificarea surselor de finanțare
- Stabilizarea structurii de scadență a depozitelor
- Implimentarea liniilor de finanțare de urgență
- Monitorizarea și raportarea riscului de lichiditate
- Respectarea reglementărilor și cerințelor de lichiditate
- Implimentarea planurilor de continuitate și de criză

Prin atingerea acestor obiective banca poate gestiona eficient riscul de lichiditate legat de depozite,reducând astfel riscul de faliment și menținând încrederea clienților și a pieței financiare

Lichiditatatea este un indicator premordial în analiza situației bancare,acesta ne arată cât de sănătoasă este situația în cadrul instituției bancare,care este capacitatea băncii de a face față cererilor de retragere a fondurilor.Fiind analizată foarte minuțios,pentru că de ea depinde rezultate financiare economice în cadrul entității financiare.O lichiditate conform limitelor optime,care se încadrează are doar de câștigat în fața provocărilor,pentru că poate face față mai ușor tuturor dificultăților.

Conform indicatorilor de risc avem stabilite 3 principii:

Principiul I-Lichiditatea pe termen lung($\leq$1),care exprimă capacitatea băncii de a face față cererilor de retragere de numerar pe o perioadă mai lungă de timp,dar în același timp asigură că activele lor pot fi convertite în numerar fără a afecta prețurile de pe piață.Acest principiu are un rol crucial,deoarece de el depinde succesul băncii,el fiind pilonul,care menține o stabilitate financiară și se bazează pe stabilitatea încrederii a clienților.

Principiul II,cunoscut sub numele de Indicatorul de acoperire a necesarului de lichiditate (LCR), acesta exprimă capacitatea băncii de a face față unor provocări pe perioade scurte de timp.Acesta obligă băncile să mențină suficientă lichiditate,pentru a face față scenariilor în situațiile de stres .El este premordial în acoperirea nevoilor de finanțare pe perioade scurte,pentru că reduce riscul de insolvabilitate în timpul crizelor financiare.

Principul III,cunosct sub numele Lichiditatea pe benzi de scadență exprimă capacitatea băncii de a face față cererilor în orice moment,de a gestiona riscul de lichiditate prin monitorizarea și gestionarea fluxurilor de numerar în funcție de termenele de scadență ale pasivelor și activelor .Acest principiu este folosit îndeosebi pentru a evalua cât de bine banca își poate gestiona lichiditatea în diferite intervale de timp.Aceasta este un pricipiu premordial,deoarece ne relevă informația despre

situație economică a băncii și în care momente pot apărea eventualele riscuri.În tabelul de mai jos vom analiza dacă principiile se încadrează în normele stabilite și vom vedea cum are loc evoluția timp de 3 ani.

Tabelul 1. Indicatorii de lichiditate pentru anul 2022-2024 a BC„Moldinconbank''S.A

Denumirea indicatorului	UM	Normativ	2024	2023	2022
Principiul I – Lichiditatea pe termen lung[14]		≤ 1	0,72	0,75	0,84
Indicatorul de acoperire a necesarului de lichiditate (LCR)	%	>100	256,63	233,73	52,12
Principiul III – Lichiditatea pe benzi de scadenţă[14]		> 1			
- până la o lună inclusiv			1,81	1,86	1,85
- între o lună şi 3 luni inclusiv			5,45	7,83	11,40
- între 3 şi 6 luni inclusiv			5,04	4,66	8,53
- între 6 şi 12 luni inclusiv			3,37	2,62	4,33
- peste 12 luni			8,76	8,71	6,74

Sursa: *elaborat de autori după Informația privind activitatea economico-financiară a băncilor din Republica Moldova.*

Conform datelor de mai sus elaborat după informația privind activitatea economico-financiară a BC„Moldindconbank" S.A indicatorii de lichiditate ai băncii sunt într-o situație favorabilă,aceștia corespund normelor prevăzute în Regulamentul BNM cu privire la lichiditatea băncii.,datorită acestor indicatori observăm că banca își menține o poziție bună.Indicatorul de lichiditate pe termen lung a înregistrat valoarea de 0,75 în 2023, în 2024 și-a redus valoarea până la 0,72,este o diferență nesimnificativă,indicatorul este situat în zona verde,s-a încadrat în limitele optime,chiar dacă s-a redus puțin ,indicând o evoluție pozitivă.ceia ce demonstrează că banca are activitate eficientă și este capabilă să-și plătească datoriile pe termen lung.

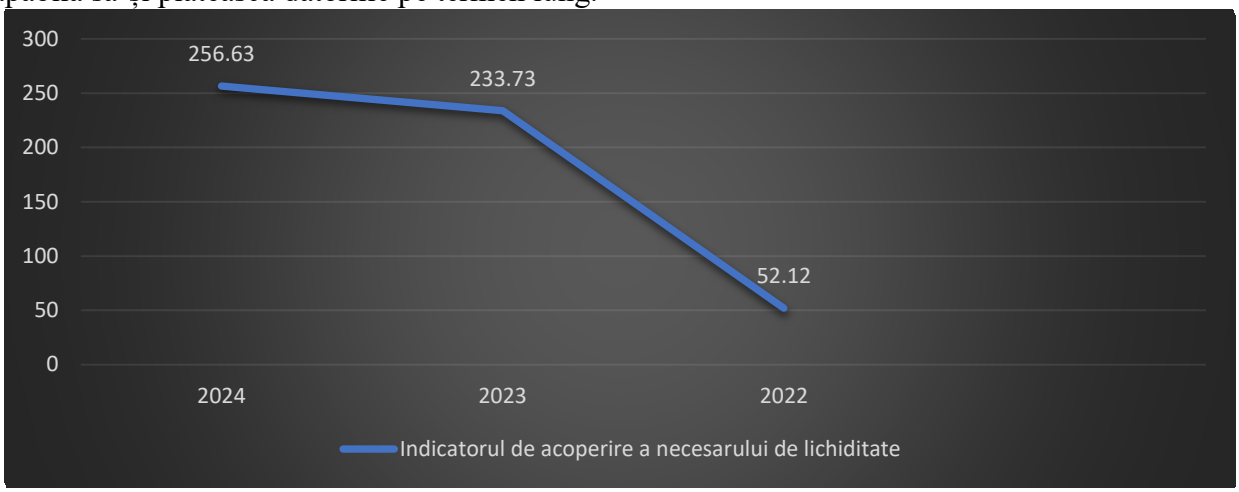

Figura 1. Indicatorul de acoperire a necesarului de lichiditate (LCR)

Sursa:*elaborat de autori în baza Bilanțului contabil al BC„Moldindconbank"S.A.*

Conform datelor analizate din tabelul de mai sus oobservăm că avem o creștere sănătoasă,ceea ce determina că banca activează în cel mai bun mod posibil,datorită personalului responsabil și cu capacități bune de monitorizare a lichidității și a încrederii clienților în sistemul bancar. Indicatorul de acoperire a necesarului de lichiditate de asemenea s-a înregistrat o creștere în 2023, înregistrând o valoare de 233,73% mai mare decât nivelul minim propus (100%).Avem o creștere sănătoasă,care ne redă că instituția bancară comercială are o politică bună de dezvoltare și îți menține un loc de frunte,datorită capacităților lor de monitorizare și implimentare a datelorAceiași tendință se observă și în 2024, unde indicatorul de acoperire a necesarului de lichiditate a înregistrat o valoare de 256,63,fiind în creștere față de 2023 cu aproximativ 10%,aceasta demonstrează că instituția bancară

are o tendință de dezvoltare continuă,datorită guvernanței care gestionează corect lichiditatea bancară și intervine la momentul potrivit pentru a înregistra doar rezultate financiare pozitive,care în urma lor putem observa.

În conformitate cu principiul III Lichiditatea pe benzi de scadență, vom analiza lichiditatea pe benzi de scadență care este calculată ca raport dintre lichiditatea efectivă ajustată și lichiditatea necesară pe fiecare bandă de scadență,vom urmări care este nivelul de lichiditate pe benzi și înume în care perioadă avem un rezultat economic mai bun și care sunt criteriile ce determina acest indicator să aibă doar rezultate economice în creștere.

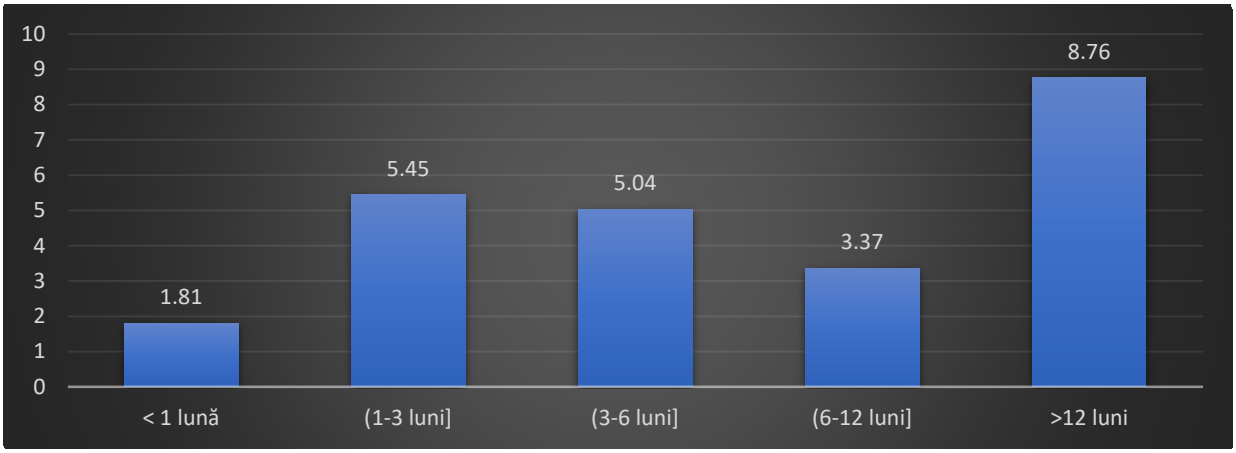

Figura 2 Lichiditate pe benzi de scadență la situația din 31.12.2024.

Sursa: *lichiditate pe benzi de scadență informația privind activitatea economico-financiară a băncilor din Republica Moldova (BC Moldinconbank S.A., 2024).*

Conform datelor din graficul de mai sus putem observa că indicatorul lichidității pe benzi de scadență ne de monstrează cât de capabilă este instituția financiară să-și îndeplinească obligațiunile financiare.Aceasta evaluează raportul dintre disponibilitățile de numerar și activele lichide și datoriile curente pe diferite benzi de scadență,care sunt pe o perioadă până la un an și mai mare de un an,conform graficului observăm că avem o stabilitate economică și banca nu are pericol în gestiune.Indicatorul lichidității pe benzi de scadență a atins nivelul optim, înregistrând valori >1 în 2024,în prima lună înregistrând 1,81,iar în perioada de peste un an banca a înregistrat 8,76.ceia ce demonstrează că banca are o gestiune eficiente și are capacitatea de a-și îndeplini obligațiile financiare pe baza disponibilității de numerar și a activelor lichide în funcție de termenul de scadență.Fiind cu o diferență mare,față de perioada până la o lună,asta poate fi cauzată că portofoliul este compus din active pe termen lung aceste active care au o scadență mai lungă sunt convertit în numerar pe termen lung.

Având o proporție mai mare de active pe termen lung,contribuie la stabilitatea financiară și contribuie la creșterea siguranței pe termen lung.Acest principiu ne redă informația că bana este situată în zona verde,care ne expune informația că sunt respectate standartele pentru situația de risc și reprezintă o situație normală de activare.

CONCLUZII

Sistemul bancar este veriga economiei,ea trebuie să asigure mobilizarea disponibilităţilor monetare.Gestionarea fiind un efect primordial în analiza lichidității.Cea mai importantă etapă din planificarea situației economice este asigurarea unei lichidități adecvate,deoarece vizează fluxurile de numerar care intră sau ies din instituția bancară

Conform analizei efectuate am stabilit care sunt avantajele și dezavantajele lichidității în cadrul monitorizării unei lichidități adecvate în cadrul BC,,Moldindconbank"S.A în perioada 2022-2024.Aprecierea și anticiparea adecvată a nevoilor de lichiditate sunt esențiale pentru a evita riscurile de insolvabilitate și pentru a asigura disponibilitatea resurselor necesare pentru a face față cerințelor clienților.

O abordare proactivă și riguroasă în gestionarea lichidității este crucială pentru succesul și reziliența unei bănci în fața provocărilor actuale și viitoare.Este necesară o înțelegere profundă a riscurilor și o implimentare adecvată a strategiilor și instrumetelor pentru a asigura disponibilitatea resurselor.

După o investigare riguroasă, iată câteva recomandări pentru îmbunătățirea gestionării riscului de lichiditate în condițiile actuale.

1. Diversificarea surselor de finanțare: Diversificarea surselor de finanțare poate reduce riscul asociat cu dependența excesivă de o singură sursă.Diverse modalități de extragere a finanțării cum ar fi depozitele,împrumuturi.
2. Monitorizarea și proiecția fluxurilor de numerar:Monitorizarea constantă a fluxurilor de numerar este esențială pentru anticiparea nevoilor de lichiditate și pentru identificarea potențialelor deficiențe.
3. Transparența și comunicarea cu părțile interesate: O comunicare transparentă și eficientă cu părțile interesate,este crucială pentru menținerea încrederii și stabilității în situații de lichiditate tensionată sau în timpul crizelor financiare.

Aplicarea acestor recomandări ar putea contribui la îmbunătățirea gestionării lichidității și la consolidarea poziției unei bănci în fața provocărilor.

REFERINȚE

1. Banca Națională a Moldovei. (1997). *Regulament cu privire la lichiditatea băncii* (aprobat prin Consiliul de Administrație al BNM, Proces-verbal nr. 28 din 08.08.1997). *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, nr. 64–65, art. 105.
2. Basno, C., & Dardac, N. (2002). *Management bancar*. București, România: Editura Economică.
3. BC Moldinconbank S.A. (2024). *Raportul de audit*. Chișinău, Republica Moldova.
4. Legea privind garantarea depozitelor persoanelor fizice în sistemul bancar nr. 575-XV din 26 decembrie 2003. (2004). *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, nr. 30–34, art. 169 (cu modificările ulterioare). https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=31343&lang=ro
5. Manolescu, G. (2006). *Bănci și credit*. București, România: Editura Fundației Române de Mâine.
6. Roșca, T. (1996). *Monedă și credit*. Cluj-Napoca, România: Casa de Editură Sarmis.